

čtení

PŘÍLOHA TEPLICKÝCH & ÚSTECKÝCH INZERÁTŮ

Teplické proměny

HISTORIE A SOUČASNOST TEPLICKÝCH SOKOLŮ

Snímek z roku 1920 zachycuje průvod Krupskou ulicí v Teplicích, kdy se konal župní slet sokolský.

Při malém ohlédnutí do historie České obce sokolské se dozvíme, že první tělovýchovný spolek So-

kol byl v českých zemích založen roku 1862, přičemž jeho náčelníkem se stal Miroslav Tyrš (1832 - 1884) a prvním starostou Jindřich Fügner. Záměrem této organizace se stal všestranný rozmach české tělovýchovy, harmonický rozvoj tělesných i duševních sil mladých generací, ale též i společenský, politický a kulturní život, který vycházel z tradic českého národa. První slet Sokolů se uskutečnil v roce 1882 na Střeleckém ostrově v Praze a během let následovaly slety další.

Česká tělovýchovná jednota Sokol vznikla v Teplicích roku 1894, kdy sdružovala především české dělníky a drobné řemeslníky. V severočeském menšinovém pohraničí to ale neměla vůbec snadné, neboť většina německé mládeže se tehdy sdružovala v německém tělovýchovném spolku Turnverein, založeném v roce 1862. Tento spolek se zpočátku ideově orientoval na německé li-

berály, ale později, zejména ve třicátých letech 20. století, v něm převládalo nacionalistické zaměření. Sídlem tohoto německého spolku se stala tzv. nová tělocvična, postavená v roce 1909 v prostorách dnešní Letné.

V roce 1902 zakoupila Česká tělovýchovná jednota v Teplicích na dluh hostinec v tehdejší Provaznické ulici, podle tehdejšího majitele Böhma zvaný Böhmische Saal a vybudovala v něm tělocvičnu. Po roce 1945 došlo k přejmenování Provaznické ulice na Tyršovu ulici podle zakladatele Sokola. Dnes zde však bývá tělocvičnu již nenaleznete, neboť objekt byl zbořen v roce 1977 v souvislosti s budováním nové mezinárodní silnice E 55. Po druhé světové válce pak teplotičtí Sokolové převzali tělocvičnu na Letné, předtím patřící německému turnerskému spolku. Dlouho se z ní však neradovali, neboť jim byla po roce 1948 opět odňata.

Největší období slávy sokolského hnutí Teplicko zažilo po první světové válce, když byl vyhlášen samostatný stát Čechů a Slováků. V květnu 1920 byl pak v Teplicích pořádán župní slet sokolský, který patřil k velmi okázalým. K příležitosti 50. výročí založení Sokola se v květnu 1934 konaly v Teplicích velké oslavy, spojené s okrskovým cvičením, slavnostním večerem a výletem do hor. K této příležitosti došlo též k vydání jubilejní pohlednice, kde podklad k ní namaloval Josef Těšinský. Jejimi symboly se staly bílý sokol na lipové rato-

lesti, státní vlajka, panorama Teplic, obrysy Doubravské hory i sloupoví lázeňské kolonády.

V letošním roce se Česká obec sokolská připravovala na svůj XIV. všesokolský slet v Praze. Na mnoha místech proto proběhly jeho přípravy a nejrůznější setkání. Do těchto akcí se zapojila též župa sokolská Krušnohorská - Kukaňova v Duchcově, která zahrnuje též TJ Teplice a TJ Trnovany. V současné době se na činnosti teplických Sokolů podílí kolem 80 členů. Pracuje zde též turistický oddíl, který organizuje výlety po okolí i kraji. Ten letos v květnu např. uspořádal 11. ročník dálkového pochodu a cykloturistiky po Českém středohoří. Rovněž tělocvična na Letné, o kterou Sokolové přišli po roce 1948, se vrátila po zdlouhavých sporech a jednáních zpět do jejich rukou, takže v ní dnes už opět probíhají rekreační cvičení žen i další akce.

Paní Vlasta Řehořová z Teplic patří mezi nejstarší žijící členy ještě předválečného Sokola. Z nadšené, dnes již 93leté Sokolky vyzařuje neustále vlídný úsměv a dobrá nálada, třebaže jí v poslední době zdraví už neslouží tolik jako dříve.

Budova německého tělocvičného spolku na teplické Letné byla postavena v roce 1909. Po druhé světové válce v ní sídlili teplotičtí Sokolové, ale po roce 1948 o ni zase přišli.

Budova někdejšího německého turnerského spolku na Letné je stará bezmála sto let. Teprve před nedávnem se opět vrátila do rukou teplických Sokolů.

Jak se zdá, tak i Sokolům na Teplicku se snad konečně začíná blýskat na lepší časy, takže budou moci navázat na své dlouholeté tradice. Je třeba připomenout, že

sokolské hnutí několika generací nedokázaly zničit ani nejrůznější pohnuté doby, které mu vysloveně nepřály.

PAVEL KOVÁŘ

Herecká osobnost

JUBILEUM LEGENDÁRNÍHO HERCE MÍLY RAISLERA

Míla Raisler patřil mezi poslední kumštýře, kteří se řadili k nejstarším pamětníkům a legendám nejen Krušnohorského divadla v Teplicích a divadla v Mostě, ale i řady jiných míst, neboť si zahrál ještě v kočovných divadelních společnostech. Narodil se před 105 lety, v prvním roce dvacátého století - 5. července 1901 v rodině krejčího. Otcovo řemeslo mu však k srdci nepřirostlo, neboť už od chlapeckých let jej to táhlo k divadelnictví.

V šestnácti letech, ještě za rakousko - uherské monarchie, se mu podařilo úspěšně absolvovat konkurs do sboru smíchovské Arény, kde tou dobou slavila na jevišti své triumfy známá populární operetní subreta Marie Zieglerová, o které tak poutavě píše spisovatel Adolf Branald ve své knize Zlaté stíny. S touto první dámou tehdejšího jeviště si tedy zahrál i Míla Raisler, čímž bezpochyby okázale zahájil svoji uměleckou dráhu. Z Arény na Smíchově pak po několika letech odešel nejprve do divadla Deklarace na pražský Žižkov a posléze k divadelní společnosti Františka Trmky, což bylo divadlo s velkými možnostmi a s širokým repertoárem, neboť provozovalo operetu, operu i činohru. Rok působil Míla Raisler též u opery v jugoslávském Osijeku, poté v městských divadlech na Kladně, v Olomouci, v pražském Tylácku a v Českých Budějovicích. Znamení se uplatnil rovněž v orchestru R. A. Dvorského, v Osvozeném divadle u pánů Ježka, Voskovce a Wericha, v Divadle Vlasty Buriana, v Divadle Jára Kohouta i jinde. Přitom je vždy třeba dodat, že nejenom jako herec, ale též i jako hudebník, který hrál dobře na housle, klavír, klarinet i saxofon.

Do severozápadního pohraničí přišel Míla Raisler ještě s jinými Jihočechy hned po skončení druhé světové války, kde si při zahajovacím představení v teplickém divadle 24. června 1945 v prodané návštěvě zahrál principála. Kromě tří sezón, kdy byl operetní soubor

Míla Raisler v roli vězeňského dozorce Frosche ve Straussově klasické operetě Netopýř, kterou Krušnohorské divadlo v Teplicích nastudovalo v roce 1961.

z Teplic na čas převeden do Mostu, hrál pak v teplickém divadle až do důchodového věku, ale i potom zůstal ještě dlouho až do své smrti stálým hostem na prknech, která znamenají svět.

Za dlouhou dobu svého herectví, která trvala téměř tři čtvrtě století, vytvořil Míla Raisler pestrou galerii stěžejních postav, ale i drobných figurek, jimiž si získal popularitu a srdce u diváků. Stačí si připomenout alespoň některé z nich: Stefano Barbaruccio ve Straussově Noci v Benátkách, voják Loriot v Hervého Mamzelle Nitouche, vězeňský dozorce Frosch ve Straussově Netopýřovi, Blažej v Piskáčkových Perly panny Serafinky, nejrůznější postavy v Nedbalově Polské krvi či císař František Josef I. v Benatzkyho U bílého koníčka. Vyjmenování všech dalších rolí by zabralo ještě mnoho místa. Legendární herec a hudebník Míla Raisler, jehož zvuky ke spolupráci i naše nejpřednější špičky divadelního a hudebního umění, zemřel před patnácti lety roku 1991, nedlouho před svými devadesátými narozeninami.

PAVEL KOVÁŘ

Červencové pranostiky

- Červenec žne žita a též višně k sobě přivítá.
- V červenci déšť a sluneční pohoda, hojná bude v příštím roce úroda.
- Bouřky v úplňku měsíce znamenají déšť dalece.
- Dělalji-li mravenci hromady své v červenci nežli jindy mnohem vyšší, přijde zřejmě tuhá zima.
- Svatá Markéta (13. 7.) trhá první hrušky.
- Na svatou Magdalénu (22. 7.) pohoda - pro včely výhoda.
- Odpolední počasí na svatého Jakuba (25. 7.) předpovídá počasí o Vánocích.
- Svatá Anna (26. 7.) chladno zrána.

PAVEL KOVÁŘ

Ústecké proměny

NĚKDEJŠÍ OBEC NOVOSEDLICE JE DNES SOUČÁSTÍ STŘEKOVA A ÚSTÍ NAD LABEM

Obec Novosedlice jste dříve nenašli pouze u Teplic, ale rovněž kousek od Ústí nad Labem, přes řeku Labe. Novosedlice jsou poprvé uváděny jako ves náležející k hradu Střekovu v roce 1383. Byla to prastará vesnice - okrouhlice, jejíž základ tvořilo osm selských dvorů. Hlavním zdrojem obživy zdejšího obyvatelstva bylo pochopitelně zemědělství, ovocnářství a do poloviny 19. století rovněž vinařství. V roce 1654 tu stálo jen 13 domů, z nich pak ještě jeden neobydlený. Do roku 1787 vyrostla obec na 22 domů a v roce 1887 čítala 36 domů s 292 obyvateli.

Největší růst a rozvoj pak obec Novosedlice zaznamenala v posledním desetiletí 19. století a počátkem století dvacátého.

Příčinou bylo založení a růst továrny na svíčky, mýdlo a podobné výrobky, kterou zde v roce 1882 založil Johann Schicht.

A tak se stalo, že v roce 1910 měla obec již 105 domů s 1 391 obyvateli. Ve dvacátých letech 20. století se Novosedlice staly

součástí spojeného Střekova, který dnes tvoří jednu z velkých ústeckých čtvrtí na pravém břehu řeky Labe. PAVEL KOVÁŘ

Stará kaplička na návsi v Novosedlicích v době třicátých let 20. století. Dnes se jedná o Novosedlické náměstí.

Celkový pohled na samostatné Novosedlice venkovského rázu ve dvacátých letech 20. století.

Severočeské doly a.s.

www.sdas.cz

Starší díly Proměn (od r. 2003)
najdete na:

www.teplickeinzeraty.cz

ZÁKAZNICKÉ
TELEFONICKÉ
CENTRUM
840 111 111
www.scvk.cz